

Демченко П. Є. Компетентнісний підхід до створення моделі фахівця / П. Є. Демченко // Збірник матеріалів регіональної науково-практичної конференції 23 березня 2011 року: українською та російською мовами. – У двох частинах. – Част. 1. – Донецьк: КВНЗ «Донецький педагогічний коледж», 2011. – С. 184–187.

КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД ДО СТВОРЕННЯ МОДЕЛІ ФАХІВЦЯ

П.Є. Демченко

м. Лисичанськ, ВП «Лисичанський педагогічний коледж Луганського національного університету імені Тараса Шевченка»

У статті проаналізовано різні підходи до визначення понять «компетенція» й «компетентність», обґрунтовано способи уніфікованого опису цілей навчання через реалізацію компетентнісного підходу до створення моделі фахівця.

Ключові слова: компетентнісний підхід, компетентність, система освіти, кваліфікація.

Підписання Болонської конвенції викликало серію інновацій у вищій школі європейських країн: розпочата робота з переходу до двоступінчатої системи підготовки фахівців за кваліфікаціями «бакалавр» і «магістр», формується кредитна система оцінки якості навчання. Одним з концептуально важливих способів управління якістю підготовки випускників вишів є реалізація компетентнісного підходу до модернізації навальних програм.

Щоб бути конкурентно здатним на ринку праці, випускникові ВНЗ у наш час уже недостатньо володіти тільки вузькопрофесійними знаннями. Необхідно також сформувати певний набір особистісних якостей, що відповідають сфері професійних інтересів компанії і, особливо, посаді, на яку випускник претендує. У зв'язку з цим в установах професійної освіти

виникла гостра потреба в модернізації прогностичних моделей своїх випускників, на підставі яких визначаються вимоги до професійних знань і вмінь, а також до особистісних якостей фахівців, необхідних їм для успішного й ефективного вирішення професійних завдань на робочому місці.

Багаторічні дискусії педагогів і роботодавців свідчать про те, що традиційний аналіз підсумків навчання не дозволяє повною мірою визначити рівень якості підготовки випускника. До теперішнього часу за «мірило освіченості» вважались підсумкові оцінки в дипломі випускника. На практиці ж часто спостерігаються розбіжності між записами в дипломі та фактичними компетенціями молодого фахівця. Для вирішення означеної проблеми, а також для відповідності потреб ринку праці пропозиціям освітньої системи і, відповідно, підвищення якості освіти, є доцільним модернізувати зміст навчальних програм на основі аналізу професійних компетенцій.

У педагогічній літературі часто використовуються й уже «устоялися» терміни «компетенція», «компетентність». Їх широке застосування цілком виправдане, особливо у зв'язку з необхідністю модернізації (оновлення) змісту освіти. Змістовна ж частина цих термінів і досі викликає бурхливі дебати педагогів, психологів, соціологів, роботодавців. Суть цих понять обговорюється на багатьох наукових форумах, причому дискусії часто зводяться до обговорення правильності й повноти самого формулювання цих понять, а їх зв'язок з життям часто відходить на другий план. Що ж таке компетенція, компетентність, і як можна застосувати ці поняття для вдосконалення державних навчальних програм, а, отже, й зміст навчання у ВНЗ?

Результат освіти багатоцільовий та характеризується такими показниками, як «грамотність», «освіченість», «професійна компетенція», «менталітет». Грамотна людина - це, перш за все, людина, підготовлена до подальшого збагачення й розвитку свого освітнього потенціалу. Це забезпечує людині певні стартові можливості. Освіченість - це грамотність, доведена до суспільно-необхідного й особистісно-необхідного максимуму.

Зміст понять «професійна компетенція» і «особистісна компетенція» визначається, головним чином, рівнем професійної освіти, досвідом людини, а також і його індивідуальними (особистісними) здібностями.

Образ (модель) сучасної освіченої людини в терміні «навчитися» Жак Делор формулює в передмові до доповіді «Освіта - прихований скарб», що надана ЮНЕСКО спеціальною комісією. Цей образ є сутністю «навчитися пізнавати, навчитися робити, навчитися жити разом, навчитися жити». Причому Ж. Делор трактує ці елементи освіченості вельми широко: «Научиться делать с тем, чтобы приобрести не только профессиональную квалификацию, но и в более широком смысле компетентность, которая дает возможность справиться с многочисленными сложными ситуациями и работать в группе» [1, 313].

Але й до теперішнього часу в європейському освітньому співтоваристві відсутнє єдине, чітке і однозначне трактування поняття «компетентність» щодо його використання для опису бажаного образу (професійно-кваліфікаційної моделі) випускника певного рівня освіти.

Компетентнісна орієнтація може стати основною інновацією сучасної освіти за рахунок внесення елементів сучасних соціальних практик в освіту та активне залучення педагогів і громадськості в обговорення змісту компетенцій.

Узагальнюючи вищесказане, приходимо до висновку, що якість підготовки фахівців забезпечується, перш за все, чітким уявленням про цілі навчання, достатніми умовами і змістом навчання, а також організацією на цій основі регулярного моніторингу якості навчального процесу.

У зв'язку з цим, при розробці освітніх стандартів наступного покоління в першу чергу слід приділити увагу уточненню способів уніфікованого опису цілей навчання. Одним із перспективних способів вирішення цієї задачі на сучасному етапі є реалізація компетентнісного підходу до створення (розробки) моделі фахівця.

Література

1. **Рубин Ю.Б.** Глобализация образования: компетенции и системы кредитов. – М., 2005.
2. **Карпова Л.Г.** Сутність професійної компетентності вчителя // Проблеми підготовки студентської молоді до навчально-пізнавальної діяльності : Зб. наук. пр. // Проблеми сучасного мистецтва і культури. - К., 2002.
3. **Шишов С.** Поняття компетентності в контексті якості освіти // Дайджест педагогічних ідей та технологій. Школа – парк. 2002.